

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:

 dos. Zaur Məmmədov
"___" "___" 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 7008004 - Turizm və otelçiliyin idarə edilməsi

Fakültə: "İqtisadiyyat və idarəetmə"

Kafedra: "İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə"

1. Fənn haqqında məlumat :

Fənnin adı: Turizm və xidmət sahələrinin hüquqi əsasları (İşçi tədris proqramı: Lənkəran Dövlət Universitetinin 12 sentyabr 2025-ci il tarixli 01 sayılı protokolu ilə təsdiq edilmişdir).

I.Fənn haqqında məlumat :

Fənnin kodu: ATMMSF-001

Tədris ili: I (2025-2026). Semestr:P- I

Tədris yükü cəmi:180 saat. Auditoriya yükü-30 saat: (Mühazirə 15 saat, seminar-15 saat).

Təhsilalma forması: Magistratura

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6

Auditoriya № :

Saat :

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: Məmmədov Murad Rahim oğlu Baş müəllim

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Füzuli küç., 170 a, 1 saylı korpus.

Məsləhət saati:

E-mail ünvanı: *muradmemmedov817@mail.ru*

III. Tövsiyyə olunan dərslik və dərs vəsaitləri:

1.Ə.Əliyev, E.Aslanov Beynəlxalq turizm hüququ. Bakı-2011

2.B.Bilalov Turizm fəaliyyətinin tənzimlənməsi.Mütərcim.Bakı-2006

3.V.Səməfov Turizm fəaliyyətinin hüquqi əsasları. Bakı-2016.

4.O.Quliyev, Z.Xəlilov Kosmik fəaliyyət daxilində kosmik turizmin hüquqi tənzimlənməsinin bəzi məsələləri.Bakı – 2009.

5.Mustafa Siyahhan, Turizm və otel işletmeciliği öğrencileri için hukuka giriş, işletme hukuku ve turizm hukuku dersleri, Bilkent Üniversitesi Şubat 2009.

6.А.П.Дурович, Н.И.Кабушкин, Т.М.Сергеева и др. Организация туризма. Минск, Новое Знание, 2003.

7.Е.Л.Писаревский: Правовые основы космического туризма // Туризм: право и экономика. –2006.

IV.Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün ilkin olaraq heç bir fənninin tədrisinə zərurət yoxdur.

V.Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda "Otel xidmətlərinin təşkili və idarə edilməsi" fənninin tədrisinə ehtiyac vardır.

VI.Fənnin təsviri və məqsədi:Turizm fəaliyyətinin günümüzdə daha çox maraq kəsb etməsi bu sahənin hüquqi cəhətdən tənzimlənməsinə böyük ehtiyac olduğunu biruzə verir.Belə ki, turizm və hüquqi sistemlər ikitərəfli qarşılıqlı təsirle bağlıdır. Hüquqi sistem fərdlərin davranışına, onlar vasitəsilə də bütövlükdə turizm fəaliyyətinə təsir göstərir. Turizm fəaliyyəti də həm fərdlərin davranışına, həm də müvafiq olaraq hüquqi sisteme təsir göstərir. Digər anlamda turizm fəaliyyəti daha çox stimullar sistemi, hüquqi sistem isə məhdudiyyətlər sistemi kimi xarakterizə olunmaqla, onların hər ikisi iqtisadi və hüquq subyektlərinin davranışına təsir göstərir.

Tələbələrə turizm fəaliyyətinin hüquqi əsasları, turizm hüququn beynəlxalq hüququn digər sahələri ilə qarşılıqlı əlaqəsi, turizm hüququn dövlətdaxili hüquq ilə qarşılıqlı əlaqəsi, turizm hüququn tövsiyə xarakterli mənbələri, turizm fəaliyyətinin hüquqi tənzimlənməsində tətbiq edilən hüquq və bu kimi istiqamətlər haqqında zəruri bilikləri öyrətməkdir.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Əgər fənn üzrə həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərinədən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C

4	61-70	Kafi	D
5	51-60	qənaətdəxəş	E
6	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxil nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada təcib görülməyəcək.

X. Təqvim planı. Mühazirə 15 saat, seminar 15 saat. Cəmi: 30 saat

№	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu	Mühazirə	
		Saat	Tarix
1	2	3	4
1.	Mövzu 1: Hüquq elminin nəzəri əsasları Plan: 1. Hüququn əlamətləri və hüquq haqqında nəzəriyyələr 2. Hüququn mənbələri, prinsipləri və normaları 3. Hüququn realizəsi və tətbiqi 4. Turizm iqtisadiyyatının-hüquq tənzimləmə obyekti kimi		
2.	Mövzu 2: Turizm fəaliyyətinin tənzimlənməsində hüququn önəmi. Plan : 1. Müasir iqtisadiyyatın inkişafında turizmin yeri və rolu 2. Turizm sektorunun inkişafının dəstəklənməsinin institusional alətləri 3. Turizm-hüquq əlaqəsi, turizm hüququ və turizm hüququnun mənbələri 4. Səfər zamanı turistlərin hüquq və vəzifələri	2	2
3.	Mövzu 3: Turizm fəaliyyətini tənzimləyən sənədlər və turizmin global etika kodeksi Plan: 1. Turizmin təşkil prosesinde idarəetmənin təşkilatı quruluşu 2. Turizm fəaliyyətini tənzimləyən əsas vəsaitlər 3. Turistlərin hüquqi statuslarını müəyyən edən prinsiplər 4. Turizmin global etik kodeksi		
4.	Mövzu 4: Mehmanxanaların hüquqi və dövlət tənzimlənməsinin nəzəri əsasları Plan: 1. Mehmanxana işinin təşkilatı modelləri 2. Mehmanxana və digər yerləşmə vasitələrinin təsnifatı 3. Mehmanxana xidmətlərini xarakterizə edən terminlər və otellərin hüquqi tənzimlənməsi xüsusiyyətləri 4. Beynəlxalq mehmanxana qaydaları	2	2
5.	Mövzu 5 : Qidalanma xidmətinin təşkilinin tənzimlənməsi Plan : 1. Qidalanma sənayesinin fəaliyyət mexanizminin tənzimlənməsi 2. İnsan tipləri və onların davranışları formaları	2	2

	3.Restoran xidmətinin psixoloji təhlili 4.Restoran biznesində xidmətin təşkilinin prinspləri və tənzimlənmə		
6.	Mövzu 6: Müxtəlif növ nəqliyyat vasitələri ilə səyahətlərin təşkilinin hüquqi əsasları Plan: 1.Dəmir yolu nəqliyyatı vasitəsi ilə səyahətin təşkili hüquqi əsasları 2.Hava nəqliyyatı vasitəsi ilə səyahətin təşkili hüquqi əsasları 3.Dəniz nəqliyyatı vasitəsi ilə səyahətin təşkili hüquqi əsasları 4.Avtomobil nəqliyyatı vasitəsi ilə səyahətin təşkili hüquqi əsasları		
7.	Mövzu 7: Sahibkarlıq fəaliyyətinin hüquqi tənzimlənməsi Plan: 1. Turizmdə sahibkarlıq fəaliyyətinin təşkili 2. Sahibkarlıq hüququnun sistemi 3. Sahibkarlıq fəaliyyətinin konstitusiyə əsasları 4. Sahibkarlıq fəaliyyətinin tənzimlənməsində digər normativ aktlar	2	2
8.	Mövzu 8: Reklam fəaliyyətinin normativ hüquqi tənzimlənməsi sistemi. Plan : 1.Reklam anlayışı və onun yayım vasitələri 2.Reklamın dövlət tənzimlənməsinin əsas obyektləri 3.Reklam proseslərinin reallaşmasında iştirak edən subyektlər 4.Reklam fəaliyyətinin tənzimlənməsinin hüquqi əsasları		
9.	Mövzu 9: Rəqabət hüququ Plan: 1.Turizm fəaliyyətinin inkişafının ölkə üçün faydaları 2. Rəqabəti xarakterizə edən keyfiyyət göstəriciləri 3. Haqsız rəqabət və onun aradan qaldırılması vasitələri 4.Antiinhisar Dövlət Xidməti və onun hüquqi statusu	2	2
10.	Mövzu 10: İnformasiya hüququ - dövlət tənzimlənməsinin obyekt kimi Plan: 1.Informasiya sferası hüquqi tənzimlənmənin obyekt kimi. 2.Turizmdə informasiya xidmətləri və texnologiyalarının imkanları. 3.Azərbaycan Respublikasında informasiya cəmiyyətinin formalaşması istiqamətində dövlət siyasətinin hüquqi təminatı. 4.Informasiya təhlükəsizliyi sistemi və onun formalaşdırılması mexanizmi.	2	2
11.	Mövzu 11: Turizm sahəsində dövlətlərarası fəaliyyətin əlaqələndirilməsinin beynəlxalq hüquqi formaları Plan: 1.Beynəlxalq turizm fəaliyyətinin tənzimlənməsində BMT-nin rolu		

	2.Turizm fəaliyyətinin tənzimlənməsində önəm daşıyan beynəlxalq təşkilatlar 3.Sahə və ümumi xarakterli beynəlxalq turizm təşkilatları 4.Roma, Manilla və Haqqa bəyanəmələri		
12.	Mövzu 12: Azərbaycan Respublikasında turizm fəaliyyətinin hüquqi tənzimlənməsi Plan : 1. Turizm əlaqələrinin təşkilinin forma və metodları 2.Turizmin inkişafında dövlətin tənzimləyici rolu 3.Azərbaycanda turizm sektorunun tənzimlənməsi ilə bağlı dövlət siyasətinin əsas prinsipləri 4.Azərbaycanda turizm sektorunda fəaliyyətin hüquqi təminatı və bu sahənin tənzimlənməsinin təkmilləşdirilməsi məsələləri	3	3
13.	Mövzu 13: Kosmik turizmin hüquqi tənzimlənməsi Plan: 1.Turizm sahəsində dövlət idarəetməsi. 2.Turizmin inkişafını müəyyənləşdirən amillər 3. Kosmik fəaliyyət daxilində kosmik turizmin hüquqi tənzimlənməsi məsələləri 4.Beynəlxalq kosmos hüququnda kosmik turizmin hüquqi tənzimlənmə perspektivləri		
	Cəmi :	15	15

XI.Fənn üzrə tələblər:Müasir şəraitdə biznes sahəsində bacarıqlı, təşəbbüskar kadrların hazırlanmasında iqtisadi münasibətlərin hüquqi əsaslarının öyrənilməsi böyük əhəmiyyətə malikdir.Bazar münasibətləri sisteminin müərkəbliyi gələcək iqtisadçılara turizm hüququn mahiyyətinin öyrənilməsinə, hər bir təsərrüfat subyektinin hüququn ayrı-ayrı forma və prinsiplərindən əlverişli istifadə istiqamətlərinin müəyyənləşdirməyə imkan yaradır.

XII.Fənn üzrə təlimin nəticələri:

-Tələbə turizm fəaliyyətinin hüquqi əsasları haqqında lazımi biliklərin mənimsənilməsinə imkan verəcək;

-Tələbə sahibkarlıq fəaliyyətinin hüquqi təşkilini mexanizmi barədə məlumatlı olacaq ;

-Ölkə qanunvericiliyin dövlətin tənzimləmə siyasətində önəmi mənimsəniləcək ;

-Vergi, gömrük fəaliyyətinin tənzimlənməsi fəaliyyətini həyata keçirən qurumların və onların fəaliyyət istiqamətləri öyrəniləcək;

-Tələbə turizm fəaliyyətinin müxtəlif istiqamətlərində həyata keçirilən tənzimləmə fəaliyyəti barədə məlumatlandırılacaq;

XIII.Tələbələrin fənn haqqında fikirlərinin öyrənilməsi : -----

XIV. Kollokvium sualları:

I kollokvium sualları:

- 1.Hüququn əlamətləri və hüquq haqqında nəzəriyyələr
- 2.Turizm iqtisadiyyatının-hüquq tənzimləmə obyektı kimi
- 3.Müasir iqtisadiyyatın inkişafında turizmin yeri və rolu
- 4.Turizm sektorunun inkişafının dəstəklənməsinin institusional alətləri
- 5.Turizm-hüquq əlaqəsi, turizm hüququ və turizm hüququnun mənbələri
- 6.Turizmin təşkilı prosesində idarəetmənin təşkilatı quruluşu

7. Turistlərin hüquqi statuslarını müəyyən edən prinsplər
8. Turizmin qlobal etik kodeksi
9. Mehmanxana və digər yerləşmə vasitələrinin təsnifatı
10. Beynəlxalq mehmanxana qaydaları

II Kollokvium sualları:

1. Qidalanma sənayesinin fəaliyyət mexanizminin tənzimlənməsi
2. Restoran biznesində xidmətin təşkilinin prinspləri və tənzimlənmə
3. Dəmir yolu nəqliyyatı vasitəsi ilə səyahətin təşkili hüquqi əsasları
4. Hava nəqliyyatı vasitəsi ilə səyahətin təşkili hüquqi əsasları
5. Turizmdə sahibkarlıq fəaliyyətinin təşkili
6. Sahibkarlıq fəaliyyətinin konstitusiyası əsasları
7. Sahibkarlıq fəaliyyətinin tənzimlənməsində digər normativ aktlar
8. Reklam anlayışı və onun yayım vasitələri
9. Reklamın dövlət tənzimlənməsinin əsas obyektləri
10. Reklam fəaliyyətinin tənzimlənməsinin hüquqi əsasları

XV. İmtahan sualları:

1. Hüququn əlamətləri və hüquq haqqında nəzəriyyələr
2. Turizm iqtisadiyyatının-hüquq tənzimləmə obyekti kimi
3. Müasir iqtisadiyyatın inkişafında turizmin yeri və rolu
4. Turizm sektorunun inkişafının dəstəklənməsinin institusional alətləri
5. Turizm-hüquq əlaqəsi, turizm hüququ və turizm hüququnun mənbələri
6. Turizmin təşkili prosesində idarəetmənin təşkilatı quruluşu
7. Turistlərin hüquqi statuslarını müəyyən edən prinsplər
8. Turizmin qlobal etik kodeksi
9. Mehmanxana işinin təşkili modelləri
10. Mehmanxana və digər yerləşmə vasitələrinin təsnifatı
11. Beynəlxalq mehmanxana qaydaları
12. Qidalanma sənayesinin fəaliyyət mexanizminin tənzimlənməsi
13. Restoran biznesində xidmətin təşkilinin prinspləri və tənzimlənmə
14. Dəmir yolu nəqliyyatı vasitəsi ilə səyahətin təşkili hüquqi əsasları
15. Hava nəqliyyatı vasitəsi ilə səyahətin təşkili hüquqi əsasları
16. Turizmdə sahibkarlıq fəaliyyətinin təşkili
17. Sahibkarlıq fəaliyyətinin konstitusiyası əsasları
18. Sahibkarlıq fəaliyyətinin tənzimlənməsində digər normativ aktlar
19. Reklam anlayışı və onun yayım vasitələri
20. Reklamın dövlət tənzimlənməsinin əsas obyektləri
21. Reklam fəaliyyətinin tənzimlənməsinin hüquqi əsasları
22. Rəqabəti xarakterizə edən keyfiyyət göstəriciləri
23. Haqsız rəqabət və onun aradan qaldırılması vasitələri
24. Antiinhisar Dövlət Xidməti və onun hüquqi statusu
25. İnformasiya sferası hüquqi tənzimlənmənin obyekti kimi.
26. Turizmdə informasiya xidmətləri və texnologiyalarının imkanları.
27. İnformasiya təhlükəsizliyi sistemi və onun formalaşdırılması mexanizmi.
28. Beynəlxalq turizm fəaliyyətinin tənzimlənməsində BMT-nin rolu
29. Turizm fəaliyyətinin tənzimlənməsində önəm daşıyan beynəlxalq təşkilatlar

30. Roma, Manilla və Haqqa bəyanəmələri
31. Turizm əlaqələrinin təşkilinin forma və metodları
32. Turizmin inkişafında dövlətin tənzimləyici rolu
33. Azərbaycanda turizm sektorunun tənzimlənməsi ilə bağlı dövlət siyasətinin əsas prinsipləri
34. Turizmin inkişafını müəyyənləşdirən amillər
35. Kosmik fəaliyyət daxilində kosmik turizmin hüquqi tənzimlənməsi məsələləri

"Turizm və xidmət sahələrinin hüquqi əsasları" fənni üzrə fənninin sillabusu 7008004 - "Turizm və otelçiliyin idarə edilməsi" ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus "*İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə*" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq olunmuşdur (12 sentyabr 2025-ci il protokol №1).

Kafedra müdiri v.i.ə. :

dos. G.T.Əliyeva

Fənn müəllimi:

b/m.M.R.Məmmədov